

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Resmi Gazete tarih/sayı: 28.11.2002/24950

Esas Sayısı : 1995/13

Karar Sayısı : 1995/51

Karar Günü : 27.9.1995

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Hassa Kadastro Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 24.2.1984 günlü, 2981 sayılı "İmar ve Gecekonu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Bazı İşlemler ve 6785 sayılı İmar Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun"un Geçici 2. maddesinin 22.5.1986 günlü, 3290 sayılı Yasa'nın 14. maddesiyle değiştirilen (e) bendinin Anayasa'nın 169. ve 170. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Orman niteliği taşıması nedeniyle Hazine adına tescili yapılan yerin üzerinde evi bulunan davacının tapuda kendi adına düzeltme yapılması için açtığı davada Mahkeme, 2981 sayılı Yasa'nın Geçici 2. maddesinin 3290 sayılı Yasa'yla değiştirilen (e) bendinin Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme iptali için başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

2981 sayılı Yasa'nın Geçici 2. maddesinin 3290 sayılı Yasa ile değiştirilen itiraz konusu (e) bendi şöyledir:

"31/12/1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini kaybetmiş yerlerden şehir, kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunduğu yerleşim alanları orman sınırları dışına çıkarılmış sayılır. Bu yerler hakkında bu Kanun hükümlerine göre işlem yapılır.

İstanbul Adalar ilçesinde de bu hükümler uygulanmakla beraber tarihi eserler dışında 21/7/1983 tarih ve 2863 sayılı Kanunun bu Kanun hükümlerine uymayan hükümleri geçersizdir. Ancak bu alanlarda uygulama, belediyesince yaptırılacak ıslah imar planları ve tip projelerine göre yapılır. Tip projelerini uygulayan hak sahibine tapusu derhal verilir."

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

İtiraz yoluna başvuran Mahkeme'nin dayandığı Anayasa kuralları şunlardır:

1- "MADDE 169.- Devlet, ormanların korunması ve sahalarının genişletilmesi için gerekli kanunları koyar ve tedbirleri alır. Yanan ormanların yerinde yeni orman yetiştirilir, bu yerlerde başka çeşit tarım ve hayvancılık yapılamaz. Bütün ormanların gözetimi Devlete aittir.

Devlet ormanlarının mülkiyeti devrolunamaz. Devlet ormanları kanuna göre, Devletçe yönetilir ve işletilir. Bu ormanlar zamanaşımı ile mülk edinilemez ve kamu yararı dışında irtifak hakkına konu olamaz.

Ormanlara zarar verebilecek hiçbir faaliyet ve eyleme müsaade edilemez. Ormanların tahrip edilmesine yol açan siyasî propaganda yapılamaz; münhasıran orman suçları için genel ve özel af çıkarılamaz. Ormanları yakmak, ormanı yok etmek veya daraltmak amacıyla işlenen suçlar genel ve özel af kapsamına alınamaz.

Orman olarak muhafazasında bilim ve fen bakımından hiçbir yarar görülmeyen, aksine tarım alanlarına dönüştürülmesinde kesin yarar olduğu tespit edilen yerler ile 31.12.1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetmiş olan tarla, bağ, meyvelik, zeytinlik gibi çeşitli tarım alanlarında veya hayvancılıkta kullanılmasında yarar olduğu tespit edilen araziler, şehir, kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunduğu yerler dışında, orman sınırlarında daraltma yapılamaz."

2- "MADDE 170.- Ormanlar içinde veya bitişiğindeki köyler halkının kalkındırılması, ormanların ve bütünlüğünün korunması bakımlarından, ormanın gözetilmesi ve işletilmesinde Devletle bu halkın işbirliğini sağlayıcı tedbirlerle, 31.12.1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tamamen kaybetmiş yerlerin değerlendirilmesi; bilim ve fen bakımından orman olarak muhafazasında yarar görülmeyen yerlerin tespiti ve orman sınırları dışına çıkartılması; orman içindeki köyler halkının kısmen veya tamamen bu yerlere yerleştirilmesi için Devlet eliyle anılan yerlerin ihya edilerek bu halkın yararlanmasına tahsisi kanunla düzenlenir.

Devlet, bu halkın işletme araç ve gereçleriyle diğer girdilerinin sağlanmasını kolaylaştırıcı tedbirleri alır.

Orman içinden nakledilen köyler halkına ait araziler, Devlet ormanı olarak derhal ağaçlandırılır."

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince, Yekta Güngör ÖZDEN, Güven DİNÇER, İhsan PEKEL, Selçuk TÜZÜN, Ahmet Necdet SEZER, Haşım KILIÇ, Yalçın ACARGÜN, Mustafa BUMİN, Sacit ADALI, Ali HÜNER ve Lütfi F. TUNCEL'in katılmalarıyla 15.3.1995 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasına geçilmesine karar verilmiştir.

Anayasa'nın 152. ve 2949 sayılı Yasa'nın 28. maddelerine göre Anayasa Mahkemesine itiraz yoluyla yapılacak başvurular, başvuran Mahkeme'nin bakmakta olduğu dâvâda uygulayacağı yasa kuralları ile sınırlıdır.

Uygulanacak yasa kurallarından amaç, dâvânın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya dâvâyı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikte bulunan kurallardır.

Başvuru kararında, 22.5.1986 günlü, 3290 sayılı Yasa'nın 14. maddesiyle değiştirilen 24.2.1984 günlü, 2981 sayılı "İmar ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Bazı İşlemler ve 6785 sayılı İmar Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun"un geçici 2. maddesinin (e) bendinin iptali istenilmiştir. Bu bent iki fıkradan ibaret olup, ikincisi özel konumdaki Adalar ilçesini ilgilendirdiğinden, incelemenin birinci fıkrayla sınırlı olarak yapılmasına karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, iptali istenilen Yasa kuralı, dayandırılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleriyle diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2981 sayılı Yasa'nın 1. maddesinde, imar ve gecekondü mevzuatına aykırı olarak inşaa edilmiş ya da inşaa halindeki bütün yapılar hakkında uygulanacak işlemler ve buna ilişkin tesbit, değerlendirme ve uygulamanın bu Yasa'ya göre yapılacağı, 10. maddesinde de hazine, belediye, il özel idarelerine ait veya Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün idare ettiği arsa veya araziler üzerinde gecekondü sahiplerince yapılmış yapıların kayıt sahibi kamu kuruluşunca hak sahiplerine tahsis edilerek tapu sicilinin beyanlar hanesinde gösterilip "Tapu Tahsis Belgesi" verileceği, bu belgenin ıslah imar planı veya kadaströ planları yapıldıktan sonra hak sahiplerine verilecek tapuya esas teşkil edeceği belirtilmektedir.

İtiraz konusu kuralı da içeren Geçici 2. maddede ise, imar mevzuatına uygun inşaa edilerek kullanma izni alınmış yapı olarak kabul edilen durumlar sayılmış, (e) bendinde de 31.12.1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini kaybetmiş yerlerin, şehir, kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunduğu yerleşim alanları orman sınırları dışına çıkarılarak bu Kanun hükümlerine göre işlem yapılacağı öngörülmüştür. Buna göre, (e) bendinde belirtilen yerler hakkında 2981 sayılı Kanun hükümleri uygulanacak, bunlar ilgililer adına tapuya tescil edilip satışa konu olacaktır.

İtiraz yoluna başvuran Mahkeme, 3402 sayılı Kadaströ Kanunu'nun 45. maddesinin 20 yıllık zaman aşımı süresi geçmesi nedeniyle ormanların özel mülkiyete konu olabileceğine ilişkin birinci fıkrasının Anayasa Mahkemesi'nin E.1987/31, K.1988/13 sayılı kararıyla iptal edildiğini, buna karşın, geçici 2. maddenin itiraz konusu (e) bendiyle orman alanlarının özel mülkiyete geçmesine olanak tanıdığını belirterek, kuralın Anayasa'nın 169. ve 170. maddelerine aykırı olduğunu ileri sürmüştür.

Anayasa'nın 169. maddesinde, Devlet ormanlarının mülkiyetinin devrolunamayacağı, ormanların korunması ve alanlarının genişletilmesi için Devletçe gerekli yasal düzenlemelerin yapılacağı ve önlemlerin alınacağı, ormanlara zarar verebilecek hiçbir faaliyet ve eyleme izin verilemeyeceği, orman olarak muhafazasında bilim ve fen bakımından hiçbir yarar görülmeyen, aksine tarım alanlarına dönüştürülmesinde kesin yarar olduğu tespit edilen yerler ile 31.12.1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetmiş olan tarla, bağ, meyvelik, zeytinlik gibi çeşitli tarım alanlarında veya hayvancılıkta kullanılmasında yarar olduğu tespit edilen arazilerin, şehir, kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunduğu yerler dışında orman sınırlarında daraltma yapılamayacağı öngörülmüş, 170. maddesinde de, ormanlar içinde veya bitişiğindeki köyler halkının kalkındırılması, ormanların ve orman bütünlüğünün korunması bakımından, ormanın gözetilmesi ve işletilmesinde Devletle bu halkın işbirliğini sağlayıcı tedbirlerin alınacağı, 31.12.1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tamamen kaybetmiş yerlerin değerlendirilmesi, bilim ve fen bakımından orman olarak muhafazasında yarar görülmeyen yerlerin tesbiti ve orman sınırları dışına çıkartılması, orman içindeki köyler halkının kısmen veya tamamen bu yerlere yerleştirilmesi için Devlet eliyle anılan yerlerin ihya edilerek ancak bu halkın yararlanmasına tahsis edileceği hükme bağlanmıştır.

Buna göre, ormanların tahribinin önlenerek ulusal ekonomiye katkısının sağlanması ve orman köylüsünün üretici haline getirilip kalkındırılması için orman sınırları dışına çıkarılan

yerlerin yalnızca orman köyleri halkının nakli ve yerleştirilmesi amacıyla değerlendirilmesi öngörülmüştür.

Anayasa'nın 169. maddesindeki orman sınırlarının daraltılmasına olanak tanınan iki halde de, orman sınırları dışına çıkarma sonucu elde edilen alanların değerlendirilmesi açısından herhangi bir ayırım yapılamayacağı, bu yerlerden yararlanmaya ilişkin düzenlemelerin Anayasa'nın 170. maddesinde öngörülen amaca uygun yapılması gerekeceği kuşkusuzdur.

Bu durumda yasakoyucunun belirtilen alanların kullanıcılarına veya başkalarına, hattâ orman içi köyler halkına satılmasını veya bu amaçla devredilmesini sağlayacak bir düzenleme yapması olanaklı değildir.

Açıklanan nedenlerle, 31.12.1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini kaybetmiş yerlerin, orman sınırları dışına çıkarılarak 2981 sayılı Yasa hükümlerinin uygulanması suretiyle satışı ve devri olanağını getiren itiraz konusu kural Anayasa'nın 169. ve 170. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

VI- SONUÇ

24.2.1984 günlü, 2981 sayılı "İmar ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Bazı İşlemler ve 6785 Sayılı İmar Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun"un;

A. 3290 sayılı Yasa ile değişik Geçici 2. maddesinin (e) bendinin sınırlama kararı uyarınca incelenen birinci fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE,

B. İptal kararı karşısında uygulama olanağı kalmayan ikinci fıkrasının 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 29. maddesi gereğince İPTALİNE,

27.9.1995 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Yekta Güngör ÖZDEN	Güven DİNÇER	İhsan PEKEL
Üye	Üye	Üye
Selçuk TÜZÜN	Ahmet Necdet SEZER	Haşim KILIÇ
Üye	Üye	Üye
Yalçın ACARGÜN	Mustafa BUMİN	Sacit ADALI

Esas Sayısı : 1995/13
Karar Sayısı : 1995/51

Üye

Ali HÜNER

Üye

Lütfi F. TUNCEL